

Predsjednik Vlade Crne Gore Duško Marković
Obraćanje na 73. zasjednju Generalne skupštine Ujedinjenih nacija
Njujork, 28. septembar 2018.

Poštovana predsjedavajuća,
Dame i gospodo,

Zadovoljstvo mi je da vam se obratim u ime Crne Gore, jedne od najmlađih članica Ujedinjenih nacija, koja je u prethodnih 12 godina od obnove svoje državnosti jasno i nedvosmisleno potvrdila posvećenost zajedničkom djelovanju u okviru sistema UN.

Dozvolite mi na početku da čestitam gospođi **Mariji Fernandi Espinoza Garsez** iz Ekvadora na izboru za predsjedavajuću 73. zasjedanja Generalne skupštine, i poželim uspjeh u obavljanju ove odgovorne dužnosti.

Želim takođe da zahvalim predsjedavajućem prethodnog, 72. zasjedanja Generalne skupštine, gospodinu **Miroslavu Lajčaku** na izuzetnom liderstvu i doprinosu jačanju uloge Generalne skupštine i snaženju dijaloga sa državama članicama.

Dragi Miroslave, čestitam ti na još jednom kvalitetno obavljenom poslu, uz zahvalnost za trajno prijateljstvo koje gajiš prema Crnoj Gori.

Dame i gospodo,

Pozdravljam izbor teme Generalne debate 73. zasjedanja. Duboko vjerujem da su u ovim izazovnim vremenima udruženo djelovanje i zajednička odgovornost za mirna, pravedna i održiva društva, jedini ispravan put koji će nas dovesti do cilja. Da Ujedinjene nacije budu relevantne za sve ljude na planeti.

Imajući u vidu kompleksne situacije i izazove sa kojima se svijet suočava, izražene podjele po brojnim osnovama, katastrofalne posljedice širenja terorizma i nasilnog ekstremizma, kao i klimatskih promjena - nema dileme da samo zajedničkim djelovanjem možemo doprinijeti rješavanju konflikata i spriječiti dalja stradanja nedužnih ljudi.

Istorijski multilateralni sporazumi koje smo usaglasili u prethodnom periodu pokazuju šta možemo da učinimo zajedničkim djelovanjem. Ovi sporazumi, u prvom redu - Razvojna agenda do 2030, ali i Klimatski sporazum, čine viziju naše zajedničke budućnosti i potvrđuju da multilateralizam nije opcija, već jedino djelotvorno sredstvo.

Za punu implementaciju usvojenih Sporazuma, reforma UN i snaženje centralne uloge Svjetske organizacije u multilateralizmu je neophodna više nego ikada. Stoga je ovo 73. zasjedanje od izuzetne važnosti za povratak povjerenja u Ujedinjene nacije da su, bez obzira na ponekad opravdane kritike, sposobne da ostvare plemenite ciljeve zbog kojih su i osnovane.

Ne možemo reći da su u današnjem svijetu ti uzvišeni ciljevi ostvareni. Ne skrivajmo tu činjenicu, pogledajmo joj u oči i preuzmimo svoj dio odgovornosti za današnji, ali i sutrašnji svijet.

Crna Gora snažno podržava proces reforme Ujedinjenih nacija.

Uvjeren sam da se pitanje fragmentacije Svjetske organizacije može riješiti uz snažnije uvezivanje sva tri stuba djelovanja i veću transparentnost, efikasnost i odgovornost. Vjerujem da će sprovođenje kompleksne reformske agende i snažno liderstvo generalnog sekretara **Gutereša** rezultirati efikasnijom Organizacijom, koja će doprinijeti smanjenju stradanja širom svijeta i osiguravanju zajedničkog mira, sigurnosti i prosperiteta.

Dame i gospodo,

Dozvolite da u najkraćim crtama podsjetim na stavove Crne Gore prema nekim ključnim temama koje se nalaze na agendi i ovog zasjedanja Generalne skupštine:

Kao prvo, Crna Gora je snažno posvećena politici i sprovođenju ciljeva održivog razvoja, koji su komplementarni sa reformama koje sprovodimo i u procesu evropske integracije.

Dalje, iako ima neznatan udio u globalnim emisionim i populacionim statistikama, Crna Gora je posvećena primjeni Pariškog sporazuma kroz odgovorno i održivo upravljanje svojim razvojnim potencijalima. Crna Gora pozdravlja inicijativu generalnog sekretara za održavanje Samita o klimatskim promjenama 2019.

Na planu iznalaženja rješenja za konflikte širom svijeta, svjesni smo da međunarodna zajednica često ne uspijeva da spriječi zločine i patnju velikog broja ljudi. Pored dugotrajnog sukoba u Siriji, nalazi Komisije za utvrđivanje činjenica o kršenju ljudskih prava u Mijanmaru dodatno opominju na značaj prevencije i blagovremeno adresiranje uzroka nestabilnosti. Naša je moralna i politička odgovornost da osiguramo iskorjenjivanje nekažnjivosti za počinjene zločine. U tome je uloga Savjeta bezbjednosti, Međunarodnog krivičnog suda i krivičnih tribunala presudna.

Crna Gora izražava žaljenje zbog zastoja u rješavanju dugotrajnog izraelsko-palestinskog konflikta i odsustva pomaka u rješavanju pogoršane humanitarne situacije u Pojasu Gaze. Ovim putem pozivamo sve strane da poštuju međunarodno pravo i uzdrže se od unilateralnih akcija kojima se narušava povjerenje i otežava postizanje obostrano prihvatljivog mirovnog sporazuma. Snažno podržavamo obnovu pregovora i primjenu medijacije radi postizanja mirovnog rješenja.

Sukobi u Siriji, Jemenu, Libiji i drugim zemljama, kao i dugotrajni palestinsko-izraelski konflikt zahtijevaju hitan prekid nasilja, poštovanje međunarodnog prava od strane svih strana u sukobu i hitno iznalaženje mirovnih rješenja diplomatskim sredstvima.

U cilju iskorjenjivanja terorizma i nasilnog ekstremizma, moramo pojačati napore za snažniju primjenu preventivnog stuba Globalne strategije Ujedinjene nacije za borbu protiv terorizma.

Fokus naših aktivnosti mora biti na integraciji ranjivih i marginalizovanih grupa, te brizi o mladima, kao glavnim akterima bolje budućnosti.

Snažno podržavamo globalne napore za razoružanje i neproliferaciju oružja za masovno uništenje. Uvjeran sam da dosljednom primjenom relevantnih ugovora o nuklearnom razoružanju i kontroli oružja, možemo doći do svijeta bez nuklearnih prijetnji. Zbog toga, podržavamo aktivnosti Sjedinjenih američkih država, Republike Koreje i Demokratske Narodne Republike Koreje koje treba da osiguraju denuklearizaciju korejskog poluostrva.

Gospođo predsjedavajuća,

Osvrnuću se ukratko na dva veoma važna aspekta današnjeg svijeta, koji se međusobno prožimaju: ljudska prava i humanitarni izazovi.

Svako kršenje ljudskih prava predstavlja prijetnju demokratiji, vladavini prava i korak je ka eventualnom sukobu. U trenutku kada obilježavamo 70 godina od usvajanja Univerzalne deklaracije o ljudskim pravima, 25 godina od usvajanja Bečke deklaracije i programa akcije, ali i 20 godina od Deklaracije o braniteljima ljudskih prava, svjedoci smo sve brojnijih primjera o surovim kršenjima ljudskih prava širom svijeta. Neprihvatljivo je da budemo nijemi na tu činjenicu. U adresiranju ovih situacija prepoznamo važnu ulogu Savjeta za ljudska prava, te potrebu njegovog efikasnijeg i djelotvornijeg funkcionisanja u cilju nadogradnje do sada ostvarenih rezultata. Neophodno je snažno i odlučno zalaganje za progresivni pristup ljudskim pravima, ali i unapređenje primjene najviših standarda na svim nivoima.

Na planu zaštite i promocije ljudskih prava na nacionalnom nivou, ostvaren je značajan napredak u zaštiti žena i djevojčica, djece, LGBTI populacije, te integrisanja marginalizovanih grupa. Težimo snaženju i širenju nacionalnog dijaloga o ljudskim pravima, što treba da doprinese boljoj primjeni međunarodnih standarda.

Posvećenost Crne Gore pitanju rodne ravnopravnosti i borbi protiv nasilja nad ženama potvrđuje se i kroz naše predsjedavanje Izvršnim odborom Ujedinje nacije Žene. Snažno se zalažemo za što veću ulogu žena kao lidera i važnih donosioca odluka, te aktera u prevenciji, rješavanju konflikata i pomirenju.

Dame i gospodo,

Iako su humanitarni izazovi u porastu, ističem važnost definisanja ključnih multilateralnih sporazuma pod okriljem Ujedinjenih nacija, i to dva globalna kompakta za migracije i za izbjeglice.

Usvajanjem Globalnog kompakta za migracije doprinijeće se boljem upravljanju međunarodnim migracijama u svim dimenzijama, u korist svih država i zajednica, uključujući i migrante. Vlada radi na svim poljima, kako bi bolje regulisali migracijske procese. Crna Gora preduzima sve što je neophodno za eventualni prihvat migranata i izbjeglica, u skladu sa međunarodnim standardima u ovoj oblasti uz uvažavanje nacionalnih kapaciteta.

Crna Gora je, imajući u vidu svoje iskustvo u prihvatu velikog broja izbjeglica tokom ratnih sukoba na Balkanu 90-tih godina, dala doprinos definisanju Globalnog dogovora za izbjeglice. Vjerujemo da će doprinijeti zajedničkom djelovanju međunarodne zajednice u pogledu masovnih kretanja izbjeglica i pružanju podrške zemljama prijema.

Dame i gospodo,

Crna Gora je u proteklih 12 godina od obnove nezavisnosti brzo napredovala na putu izgradnje države zasnovane na najvišim demokratskim vrijednostima.

Naši rezultati nijesu samo proizvod političke pragmatičnosti, već vizije današnje Crne Gore usmjerene ka stabilnosti i prosperitetu njenih građana. Crna Gora je od prošle godine nova članica NATO-a. Svjesni nužnosti bezbjednog i sigurnog okruženja, posvećeni smo pitanjima globane bezbjednosti, čuvanju i jačanju zajedničkih vrijednosti, kako u okviru NATO, tako i u mirovnim misijama UN.

Članstvo u NATO-u dalo nam je snažan podstrek za dalje jačanje vladavine prava zasnovanog na najvišim demokratskim vrijednostima.

Ali, istovremeno snažno sprovodimo ekonomske reforme koje su u prošloj i prvoj polovini ove godine rezultirale visokom stopom ekonomskog rasta od preko 4,5 %. Ove mjere su zasnovane na održivom razvoju koje će na duži rok obezbijediti viši nivo životnog standarda.

Crna Gora u ovom trenutku ima vodeću ulogu na Zapadnom Balkanu u procesu pristupanja Evropskoj uniji. Ovu poziciju smo između ostalog obezbijedili našim multinacionalnim i multivjerskim skladom, što je naše istorijsko obilježje i vrijednost. Posvećeni smo jačanju institucija i njihove održivosti uz odlučnu borbu protiv organizovanog kriminala i korupcije.

Uvažene ekscelencije,

Dozvolite da na samom kraju Vašu pažnju zadržim na aktuelnoj situaciji u regionu iz kojeg dolazim.

Zapadni Balkan je danas bolje mjesto za život nego sto je bio prije 20 ili 30 godina, zahvaljujući naporima međunarodne zajednice i vlada država regiona. Mi u Crnoj Gori vjerujemo da ne postoji bolja budućnost za naše države i građane od Evropske unije.

Ali smo i sigurni da je i za Evropu to prirodan izbor. Za nas su evropske vrijednosti jedini i najbolji odgovor narastajućim nacionalizmima i populizmu.

Međutim, da bi se ostvario taj cilj mora se djelovati odlučnije sa jasnom vizijom cjelovite, stabilne i snažne Evrope u svakom njenom kutku.

Crna Gora je bila i ostaće posvećena promociji regionalne stabilnosti i saradnje i razvoju dobrosusjedskih odnosa. U tom smislu, pozdravljamo potpisivanje istorijskog sporazuma Makedonije i Grčke kojim se doprinosi evropskoj i evro-atlantskoj perspektivi Regiona.

Nadamo se uspješnoj implementaciji postignutog Sporazuma što će doprinijeti stvaranju povoljne klime za dalji ukupni razvoj Regiona.

Pozdravljamo istovremeno i pregovore između Beograda i Prištine. Vjerujemo da će u narednom periodu rezultirati postizanjem trajnog sporazuma i punom normalizacijom odnosa, što je u interesu i Regiona i Evrope.

Gospođo predsjedavajuća,

Crna Gora će nastaviti da bude odgovoran partner Ujedinjenim nacijama. Kroz članstvo u tijelima i organima UN, pružaće doprinos UN u suočavanju sa globalnim izazovima. Pored aktuelnog članstva i predsjedavanja Crne Gore Izvršnim odborom Ujedinjene Nacije Žene, u narednom periodu predstoje istaknute kandidature za članstvo u Ekonomsko-socijalnom savjetu za period 2020-2022, Savjetu za ljudska prava 2022-2024. i Savjetu bezbjednosti UN za period 2026-2027.

Vjerujemo da ćemo dobiti podršku i povjerenje članica Ujedinjenih nacija za izbor u pomenutim tijelima, što će biti prilika da doprinesemo snažnijem i efikasnijem djelovanju UN.

Ključni interesi naših zemalja su zajednički – više mira, sigurnosti i blagostanja za naše građane.

Ujedinjene nacije u tom smislu moraju imati i dalje snažnu ulogu.

Zahvaljujem na pažnji.